

مقدمه

میثاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری، اصولی هستند که به عنوان راهنما در تصمیم‌گیری‌های حسابداری عمل می‌کنند. این اصول، محدودیت‌هایی را برای اعمال مفروضات و اصول حسابداری ایجاد کرده و تأثیر قابل توجهی بر گزارشگری مالی دارند. در واقع، این میثاق‌ها مانند پل‌هایی هستند که بین نظریه حسابداری و عمل حسابداری ارتباط برقرار می‌کنند. در این مقاله، با تعریف میثاق‌های حسابداری، انواع آن‌ها و اهمیتشان آشنا می‌شویم.

تعریف میثاق‌های حسابداری

میثاق‌های حسابداری، قراردادهای مفهومی هستند که بر اعمال اصول حسابداری پذیرفته شده همگانی، استانداردهای حسابداری و روش‌های حسابداری تأثیر می‌گذارند. این میثاق‌ها، کاربرد مفروضات و اصول حسابداری را در چارچوب خاصی محدود می‌سازند و به نوعی، اثر تعدیل‌کننده بر حسابداری و گزارشگری مالی دارند.

انواع میثاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری

به صورت کلی، میثاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری به چهار مورد تقسیم می‌شوند:

۱. **اصل فزونی منافع بر مخارج (منفعت هزینه):** اصل فزونی منافع بر مخارج یکی از اصول بنیادین در حسابداری است که تأکید دارد هرگونه فعالیت حسابداری باید از نظر اقتصادی توجیه‌پذیر باشد. به عبارت دیگر، هزینه‌هایی که برای جمع‌آوری، پردازش و ارائه اطلاعات مالی انجام می‌شود، باید کمتر از منافع حاصل از این اطلاعات باشد. یعنی اگر در حال بررسی اطلاعاتی هستیم؛ به محض اینکه هزینه‌های جمع‌آوری این اطلاعات بیشتر از منافع آن شد، بررسی کردن اطلاعات را متوقف خواهیم کرد. لازم به ذکر است که این اصل به کارایی، تمرکز بر اطلاعات مفید و مقرون به صرفه بودن، منجر می‌شود.

مثال: فرض کنید شرکتی قصد خرید نرم‌افزاری را دارد. هزینه این نرم‌افزار بسیار بالا است، اما انتظار می‌رود که این نرم‌افزار به افزایش بهره‌وری شرکت و کاهش هزینه‌های عملیاتی کمک کند. در این حالت، حسابداری باید با توجه به اصل فزونی منافع بر مخارج، ارزیابی کند که آیا منافع حاصل از خرید این نرم‌افزار بیشتر از هزینه آن خواهد بود یا خیر. اگر منافع بیشتر باشد، خرید نرم‌افزار توجیه‌پذیر خواهد بود؛ در غیر این صورت، خرید نرم‌افزار، توجیه اقتصادی ندارد.

۲. **اصل اهمیت:** اصل اهمیت یکی از اصول اساسی در حسابداری است که به ما می‌گوید همه تراکنش‌های مالی یک شرکت را نیازی نیست به صورت دقیق و با جزئیات ثبت کنیم؛ بلکه تنها آن رویدادهایی که بر تصمیم‌گیری‌های کاربران صورت‌های مالی تأثیر قابل توجهی می‌گذارند، باید شناسایی و ثبت شوند. به عبارت ساده‌تر، اصل اهمیت می‌گوید که گاهی اوقات می‌توانیم از برخی جزئیات کوچک چشم‌پوشی کنیم و بر روی موارد مهم‌تر تمرکز کنیم. لازم به ذکر است که این اصل منجر به سادگی و کارایی، تمرکز بر اطلاعات مهم و کاهش هزینه‌ها منجر می‌شود.

مثال: هزینه‌های اداری کوچک مانند خرید لوازم التحریر، هزینه‌های تلفن و ... معمولاً به صورت تجمعی ثبت می‌شوند و نیازی به ثبت جداگانه هر یک از این هزینه‌ها نیست.

۳. **اصل محافظه‌کاری (احتیاط):** بر اساس این اصل، باید در شناسایی هزینه‌ها و درآمدها احتیاط کنیم. به صورت کلی یعنی هزینه‌ها و درآمدها را کمتر یا بیشتر از واقع گزارش نکنیم و آن‌ها را به صورت واقعی نشان دهیم. لازم به ذکر است که این

اصل منجر محافظت از سرمایه‌گذاران، کاهش ریسک مهم و افزایش اعتبار گزارش‌های مالی منجر می‌شود.

مثال: در صورت وجود عدم قطعیت در مورد ارزش فروش کالاها، حسابداری باید کمترین ارزش بازار یا هزینه خرید را به عنوان ارزش موجودی ثبت کند. همچنین حسابداری باید برای مطالباتی که احتمال وصول آن‌ها کم است، ذخیره لازم را منظور کند.

۴. اصل خصوصیات صنعت: بر اساس این اصل، روش‌های حسابداری باید با ویژگی‌ها و خصوصیات منحصر به فرد هر صنعت تطبیق داده شود. به عبارت دیگر، آنچه که برای یک صنعت مناسب است، لزوماً برای صنعت دیگر مناسب نیست. اصل خصوصیات صنعت، به حسابداران اجازه می‌دهد تا روش‌های حسابداری را به گونه‌ای تنظیم کنند که بهترین اطلاعات را برای تصمیم‌گیری در هر صنعت خاص فراهم کند. با این حال، اجرای این اصل نیازمند دانش عمیق از صنعت مربوطه و اصول حسابداری است. به طور خلاصه، اصل خصوصیات صنعت به ما یادآوری می‌کند که حسابداری یک علم انعطاف‌پذیر است و باید با توجه به شرایط خاص هر صنعت، روش‌های حسابداری مناسب را انتخاب کرد.

مثال: در صنعت بیمه، به دلیل ماهیت قراردادهای بیمه‌ای و نیاز به برآورد ذخایر فنی، روش‌های حسابداری خاصی مانند روش ارزش فعلی تعهدات استفاده می‌شود. در صنعت نفت و گاز، به دلیل وجود ذخایر نفت و گاز و نوسانات قیمت آن‌ها، روش‌های خاصی برای ارزش‌گذاری دارایی‌ها و محاسبه استهلاک استفاده می‌شود. در صنعت ساخت و ساز، به دلیل وجود ذخایر نفت و گاز و نوسانات قیمت آن‌ها، روش‌های خاصی برای ارزش‌گذاری دارایی‌ها و محاسبه استهلاک استفاده می‌شود.

اهمیت میثاق‌های حسابداری

۱. تامین اطمینان از کیفیت اطلاعات مالی: میثاق‌ها با تعیین چارچوب مشخص برای تصمیم‌گیری‌های حسابداری، به بهبود کیفیت اطلاعات مالی کمک می‌کنند. این بهبود در موارد زیر منجر می‌شود:

- **کاهش انحرافات:** با تعیین چارچوب مشخص برای تصمیم‌گیری‌های حسابداری، این اصول از انحرافات شخصی و سلیقه‌ای حسابداران جلوگیری کرده و قابلیت اطمینان اطلاعات مالی را افزایش می‌دهند.
 - **مقایسه‌پذیری:** با اعمال یکسان این اصول در شرکت‌های مختلف، امکان مقایسه بهتر صورت‌های مالی فراهم می‌شود و سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان می‌توانند به راحتی عملکرد شرکت‌ها را با یکدیگر مقایسه کنند.
۲. **تسهیل تصمیم‌گیری:** میثاق‌ها با ساده‌سازی فرآیند تصمیم‌گیری، به حسابداران کمک می‌کنند تا سریع‌تر و دقیق‌تر به نتیجه برسند. این ساده‌سازی در موارد زیر اتفاق می‌افتد:
- **ارائه چارچوب مشخص:** این اصول، چارچوب مشخصی را برای تصمیم‌گیری‌های حسابداری فراهم می‌کنند و به حسابداران کمک می‌کنند تا تصمیمات آگاهانه‌تری اتخاذ کنند.
 - **کاهش پیچیدگی:** با ساده‌سازی فرآیند تصمیم‌گیری، این اصول به کاهش پیچیدگی‌های حسابداری کمک می‌کنند.
۳. **حفاظت از منافع ذینفعان:** میثاق‌ها به افزایش شفافیت اطلاعات مالی کمک می‌کنند و به این ترتیب، از حقوق سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر ذینفعان محافظت می‌شود. این حفاظت به منجر به موارد زیر می‌شود:
- **شفافیت:** میثاق‌ها به افزایش شفافیت اطلاعات مالی کمک می‌کنند. سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر ذینفعان می‌توانند با اطمینان بیشتری بر اساس این اطلاعات تصمیم‌گیری کنند.
 - **قابلیت اتکا:** اطلاعات مالی که براساس میثاق‌ها تهیه شده‌اند، قابل اتکاتر هستند و به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان کمک می‌کنند.

نتیجه‌گیری

در این مقاله متوجه شدیم که میثاق‌ها یا اصول محدودکننده حسابداری، نقش بسیار مهمی در تهیه صورت‌های مالی دقیق و قابل اطمینان ایفا می‌کنند. با رعایت

این میثاق‌ها، حسابداران می‌توانند تصمیمات حسابداری بهتری اتخاذ کرده و اطلاعات مالی باکیفیت‌تری را به ذینفعان ارائه دهند.

